# מהדורה למורה – מפתח תשובות

## מטרות הדף:

- להבחין בין עובדה לדעה ולזהות את חלקי הטיעון
- להשתמש נכון במילות קישור וביחסים לוגיים בפסקה טיעונית
- לבנות פסקת טיעון מלאה עם נימוק וראיה בסדר הגיוני
- לזהות כשלי טיעון ולנסח עמדה משכנעת בכתב ובעל פה

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

### חלק א' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – זיהוי בסיסי

1. נכון – אפשר לבדוק ולאמת אותו, הוא אינו תלוי בדעה אישית
2. לא נכון – זו דעה אישית, אי אפשר להוכיח או להפריך אותה
3. נכון – הן יוצרות רצף הגיוני בין הטענה, הנימוק והמסקנה

### חלק ב' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – תרגול ויישום

1. עובדה
2. דעה
3. טענה

### חלק ג' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – חשיבה וכתיבה

### חלק ד' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – זיהוי בסיסי

1. א – סיבה-תוצאה
2. ב – ניגוד

### חלק ה' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – נכון/לא נכון והשלמה

1. לא נכון – מאחר ש מציינת יחס של סיבה
2. נכון – היא מציגה רעיון מנוגד לקודם

### חלק ו' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – השלמת משפטים והתאמה

1. לכן
2. לעומת זאת

### חלק ז' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – התאמת יחסים

1 – ב (סיבה-תוצאה)
2 – א (ניגוד)
3 – ד (סיבה)
4 – ג (השוואה)

### חלק ח' – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – מבנה הפסקה

1. ב – טענה
2. ב – להסביר למה הטענה נכונה
3. א – לחזק את הנימוק בדוגמה או עובדה

### חלק ט' – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – זיהוי והתאמה

1. לא נכון – נימוק חייב להסביר את הקשר הלוגי לטענה
2. נכון – כך מוגדר תפקיד הראיה בחוברת

### חלק י׳ – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – השלמה והתאמה

- 1 – ד (המשפט המרכזי שמביע עמדה)
- 2 – ג (ההסבר למה הטענה נכונה)
- 3 – ב (דוגמה או עובדה שתומכת בנימוק)
- 4 – א (חזרה לטענה בסוף הפסקה)

### חלק י״א – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – השלמת משפטים

- 1. נימוק

### חלק י״ב – פרק 4 • כשלי טיעון – מה זה כשל טיעון

- 1. א – דרך הנמקה פגומה שגורמת לטיעון להיראות משכנע בלי שהוא באמת תקף
- 2. א – 'אתה בכלל לא טוב בלימודים, אז מה שאתה אומר לא נכון'
- 3. א – הכללת יתר

### חלק י״ג – פרק 4 • כשלי טיעון – התאמה וזיהוי

- 1 – ד (מסקנה כללית מדי שמבוססת על מקרה בודד אחד)
- 2 – ג (תקיפת האדם שטוען, במקום להתייחס לטענה עצמה)
- 3 – ב (קבלת טענה רק כי מישהו מפורסם או ידוע אמר אותה)
- 4 – א ('כולם עושים את זה אז זה בטח נכון')

### חלק י״ד – פרק 4 • כשלי טיעון – נכון או לא נכון

### חלק ט״ו – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – זוכרים מהפעילות הכיתתית

- 1. נכון – כך מצוין במהלך הפעילות למורה
- 2. נכון – הטיימר בנוי לפי 10 שלבים

### חלק ט״ז – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – תפקידים ונתונים

- 1. ב – 3
- 2. ג – 100

### חלק י״ז – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – השלמה

- 1. 24

### חלק י״ח – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – התאמת תפקידים

- 1 – ב (מציג/ה את הטענה ומנמק/ת אותה)
- 2 – ג (מציג/ה דעה נגדית ומנמק/ת אותה)
- 3 – ד (מעריך/ה את שני הצדדים לפי מחוון)
- 4 – א (הדרך שבה נקבעים התפקידים בוויכוח)

### חלק י״ט – חזרה מסכמת – שאלות מסכמות על כל הפרקים

- 1. א – המשפט שמביע את העמדה המרכזית של הכותב
- 2. א – עובדה אפשר לבדוק ולהוכיח, דעה היא עמדה אישית
- 3. א – לעומת זאת

### כרטיס יציאה – מה לחפש

- התלמיד מבחין נכון בין משפטי עובדה למשפטי דעה בדוגמאות מהחוברת
- הפסקה הכתובה כוללת טענה ברורה, נימוק מתאים וראיה תומכת בסדר הגיוני
- התלמיד מצביע על כשל טיעון קונקרטי (לדוגמה הכללה מופרזת) ומסביר בקצרה מדוע הוא פוגם בטיעון

## טיפים להפעלה:

- אפשר לפרוס את החוברת על פני 4-5 שיעורים, כאשר כל פרק מהווה שיעור אחד ומסתיים בבדיקה עצמית קצרה
- לתלמידים המתקשים כדאי להתחיל משלב 1 (ירוק) בלבד ולהתמקד בזיהוי חלקי הטיעון לפני מעבר ליחסים לוגיים
- לתלמידים מתקדמים אפשר להציע את שלב 3 (אדום) וכשלי טיעון כאתגר נוסף, ולשלב כתיבת טיעון נגד עמדה שהוצגה בכיתה
- מומלץ לשלב את הפעילות הכיתתית 'קו הדעות' לאחר פרק 3, כתרגול בעל פה לפני כתיבת הטיעון השלם בפרק 5

# חוברת תרגול – כתיבה טיעונית

כתיבה טיעונית – חוברת עבודה לחט״ב

· חנ״מ

**תוכן החוברת**


1. פרק 1 – חלקי הטיעון ועובדה מול דעה
2. פרק 2 – מילות קישור ויחסים לוגיים
3. פרק 3 – בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה
4. פרק 4 – כשלי טיעון
5. פרק 5 – דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם


שם: _____ כיתה: _____


יצרה: רוית ראש בן ישי

**שם:** _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת זו תתרגלו שלב אחר שלב את מרכיבי הכתיבה הטיעונית, מהבסיס ועד לכתיבת טיעון שלם. אפשר לעבוד לפי סדר הפרקים או לחזור לפרק מסוים לפי הצורך, ורצוי לבדוק את התשובות מול מפתח התשובות בסוף כל פרק.

**בנק מילים:** עובדה | טענה | נימוק | דעה | 24 | לכן | לעומת זאת

## 1 חלק א' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – זיהוי בסיסי

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | "השמש זורחת במזרח" הוא משפט עובדה | ☐ | ☐ |
| 2 | "פיצה היא המאכל הכי טעים בעולם" הוא משפט עובדה | ☐ | ☐ |
| 3 | מילות קישור עוזרות לחבר בין חלקי הטיעון השונים | ☐ | ☐ |

## 2 חלק ב' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – תרגול ויישום

השלימו את המילה החסרה.

**1.** משפט שאפשר לבדוק אם הוא נכון או לא נכון נקרא _____

**2.** משפט שמבטא עמדה, רגש או דעה אישית נקרא _____

**3.** החלק בטיעון שמציג את העמדה המרכזית של הכותב נקרא _____

## 3 חלק ג' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – חשיבה וכתיבה

ענו בקצרה.

## 4 חלק ד' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – זיהוי בסיסי

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מילת הקישור "לכן" מבטאת יחס של...

א) סיבה-תוצאה  ב) ניגוד  ג) השוואה

**2.** מילת הקישור "אולם" מבטאת יחס של...

א) סיבה-תוצאה  ב) ניגוד  ג) תוספת

## 5 חלק ה' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – נכון/לא נכון והשלמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | המילה "מאחר ש" מציינת יחס של ניגוד בין שני רעיונות | ☐ | ☐ |
| 2 | המילה "לעומת זאת" משמשת להבעת ניגוד | ☐ | ☐ |

## 6 חלק ו' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – השלמת משפטים והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

**1.** הוא לא הכין שיעורים, _____ קיבל ציון נמוך.

**2.** היא אוהבת ספורט, _____ אחיה מעדיף לקרוא ספרים.

## 7 חלק ז' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – התאמת יחסים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** לכן | ___ | **א.** ניגוד |
| **2.** אולם | ___ | **ב.** סיבה-תוצאה |
| **3.** מאחר ש | ___ | **ג.** השוואה |

| | | |
|---|---|---|
| **4.** בדומה ל | ___ | **ד.** סיבה |

## 8 חלק ח' – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – מבנה הפסקה

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מה המרכיב הראשון בפסקה טיעונית לפי מבנה החוברת?

(א) ראיה (ב) טענה (ג) סיכום

**2.** מה תפקיד הנימוק בפסקה טיעונית?

(א) להציג דוגמה מספרית (ב) להסביר למה הטענה נכונה (ג) לסכם את הפסקה

**3.** מה תפקיד הראיה בפסקה?

(א) לחזק את הנימוק בדוגמה או עובדה (ב) לפתוח את הפסקה

(ג) להציג את הטענה המרכזית

## 9 חלק ט' – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – זיהוי והתאמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | נימוק יכול להיות משפט שמביע דעה בלבד בלי הסבר כלל | ☐ | ☐ |
| 2 | ראיה היא דוגמה, נתון או עובדה שתומכים בנימוק | ☐ | ☐ |

## 10 חלק י' – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – השלמה והתאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** טענה | ___ | **א.** חזרה לטענה בסוף הפסקה |
| **2.** נימוק | ___ | **ב.** דוגמה או עובדה שתומכת בנימוק |

| | | |
|---|---|---|
| **3.** ראיה | ___ | **ג.** ההסבר למה הטענה נכונה |
| **4.** סיכום | ___ | **ד.** המשפט המרכזי שמביע עמדה |

## 11 חלק י"א – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

**1.** אחרי הטענה כותבים _____ שמסביר מדוע הטענה נכונה

## 12 חלק י"ב – פרק 4 • כשלי טיעון – מה זה כשל טיעון

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** כשל טיעון הוא בעיקר...

(א) דרך הנמקה פגומה שגורמת לטיעון להיראות משכנע בלי שהוא באמת תקף

(ב) טענה שאף אחד לא מסכים איתה (ג) עובדה שאינה נכונה

**2.** איזו תגובה מדגימה כשל של תקיפת האדם (אד הומינם) במקום התייחסות לטענה?

(א) 'אתה בכלל לא טוב בלימודים, אז מה שאתה אומר לא נכון'

(ב) 'אני לא מסכים כי אין מספיק ראיות' (ג) 'הטענה שלך סותרת נתונים ידועים'

**3.** 'ראיתי כלב אחד שנשך, אז כל הכלבים מסוכנים' - זאת דוגמה לאיזה כשל?

(א) הכללת יתר (ב) אד הומינם (ג) כשל הסמכות

## 13 חלק י"ג – פרק 4 • כשלי טיעון – התאמה וזיהוי

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** הכללת יתר | ___ | **א.** 'כולם עושים את זה אז זה בטח נכון' |
| **2.** אד הומינם | ___ | **ב.** קבלת טענה רק כי מישהו מפורסם או ידוע אמר אותה |
| **3.** כשל הסמכות | ___ | **ג.** תקיפת האדם שטוען, במקום להתייחס לטענה עצמה |

| | | |
|---|---|---|
| **4.** כשל הרוב (עדר) | ___ | **ד.** מסקנה כללית מדי שמבוססת על מקרה בודד אחד |

## 14 חלק י״ד – פרק 4 • כשלי טיעון – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|

## 15 חלק ט״ו – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – זוכרים מהפעילות הכיתתית

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | הפעילות הכיתתית קו הדעות נמשכת 45 דקות | ☐ | ☐ |
| 2 | בוויכוח המובנה יש 10 שלבים עם שעון לכל שלב | ☐ | ☐ |

## 16 חלק ט״ז – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – תפקידים ונתונים

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** כמה תפקידים מרכזיים יש בוויכוח המובנה

א) 2 ב) 3 ג) 4

**2.** המחוון לשופטים נותן ניקוד לכל צד מתוך כמה נקודות

א) 10 ב) 50 ג) 100

## 17 חלק י״ז – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – השלמה

השלימו את המילה החסרה.

**1.** מחולל כרטיסי הנושא כולל _____ נושאים קרובים לתלמידים

## 18 חלק י״ח – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – התאמת תפקידים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** מציג/ה | ___ | **א.** הדרך שבה נקבעים התפקידים בוויכוח |
| **2.** מתנגד/ת | ___ | **ב.** מציג/ה את הטענה ומנמק/ת אותה |
| **3.** שופט/ת | ___ | **ג.** מציג/ה דעה נגדית ומנמק/ת אותה |
| **4.** הגרלה | ___ | **ד.** מעריך/ה את שני הצדדים לפי מחוון |

## 19 חלק י״ט – חזרה מסכמת – שאלות מסכמות על כל הפרקים

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מהי טענה בטיעון כתוב?

(א) המשפט שמביע את העמדה המרכזית של הכותב (ב) כל משפט שמופיע בפסקה

(ג) דוגמה מהחיים

**2.** מה ההבדל בין עובדה לדעה?

(א) עובדה אפשר לבדוק ולהוכיח, דעה היא עמדה אישית (ב) אין הבדל

(ג) דעה תמיד נכונה

**3.** איזו מילת קישור מבטאת ניגוד?

(א) לעומת זאת (ב) לכן (ג) בנוסף

**כרטיס יציאה**

האם אני יודע/ת להבחין בין עובדה לדעה בטקסט נתון?

האם אני יכול/ה לבנות פסקת טיעון עם טענה, נימוק וראיה בסדר נכון?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀